

Анотація

Мельник Н. Г. Процедурная форма реализации функции кадрового обеспечения деятельности судов. — Статья.

Статья посвящена обоснованию научного подхода, предполагающего выделение процедурной формы реализации функции кадрового обеспечения деятельности судов, что позволяет подчеркнуть наличие последовательности соответствующих обеспечивающих действий и, таким образом, — потенциала унификации процедур.

Ключевые слова: кадровое обеспечение, суды, процедура, процедурная форма.

Summary

Melnyk M. G. Procedural form of court activity cadre providing function. — Article.

The article is devoted to grounding of science approach relative to acknowledgement of procedural form of court activity cadre providing function realization which permits to emphasize of presence of providing actions consequence and therefore — of potential relative to unification of procedures.

Keywords: cadre providing, judges, procedure, procedural form.

УДК 342.565.2(477):347.962.2

Д. А. Чернушенко

МІСЦЕ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СИСТЕМІ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ, ЩО ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження. Дослідження проблеми сутності організації та здійснення кадрового забезпечення діяльності Конституційного Суду України передбачає встановлення його місця у системі видів забезпечувальної діяльності Суду. Вказуючи про забезпечення діяльності Конституційного Суду України, слід виходити з норм Закону України «Про Конституційний Суд України» [1], Регламенту Конституційного Суду України, затвердженого Рішенням Конституційного Суду України від 14 жовтня 2008 року [2], положень про Секретаріат Конституційного Суду України, Архів, Бібліотеку та інші самостійні структурні підрозділи Конституційного Суду, Інструкції з діловодства, затвердженої Розпорядженням Голови Конституційного Суду України. Цими нормативними актами передбачено регламентацію питань, які стосуються організації діяльності єдиного органу конституційної юрисдикції, забезпечуючи таким чином його діяльність у чіткій відповідності із Конституцією України.

Стан дослідження. Слід вказати про те, що організаційний аспект функціонування Конституційного Суду України з позицій ефективності забезпечувальної діяльності, достатності визначеного у законодавстві способу реалізації, у наукових дослідженнях не знайшов достатнього ступеню висвітлення. Так, у публікаціях наукового і науково-методичного характеру характеризуються загальні питання правового регулювання організації діяльності Конституційного Суду України (В. Т. Маляренко, В. Ф. Погорілко, М. В. Тесленко, В. С. Ковальський, С. Е. Демський,

Т. О. Цимбалістий та інші), а також окремі аспекти організації діяльності Конституційного Суду України (В. Дубровський [3], В. Кампо [4] та інші). Однак упорядковуючий потенціал адміністративно-правової науки не був використаний повною мірою при аналізі питань організаційного забезпечення діяльності Конституційного Суду України взагалі та кадрового забезпечення, зокрема.

Мета дослідження. Виділення адміністративно-правового аспекту дослідження проблеми кадрового забезпечення діяльності єдиного органу конституційної юрисдикції визначає потребу встановлення місця кадрового забезпечення серед інших видів забезпечувальної діяльності.

Зважаючи на зазначене, цікавими вдаються висновки авторів підручника «Конституційна юстиція» щодо виділення в літературі двох складових організації Конституційного Суду: 1) організаційно-правові форми діяльності Суду; 2) судову адміністрацію, представлену Головою Конституційного Суду, його заступниками, а також апаратом Суду. Підкреслено похідний характер організаційно-правових форм діяльності Конституційного Суду від його структури. Для порівняння наведено три основні моделі структури конституційних судів: 1) конституційний суд розглядає усі справи у повному складі як єдина колегія (Австрія, Болгарія, Італія); 2) конституційний суд складається з спеціальних структурних підрозділів (палат, секцій, сенатів, колегій тощо) і розглядає справи, віднесені до його компетенції, як у повному складі, так і у складі згаданих структурних утворень (Іспанія, Польща, Російська Федерація, Угорщина, ФРН). При цьому, зазначають автори підручника, діє правило про єдність правової позиції конституційного суду, що передбачає неможливість існування одночасно двох чи кількох рішень (суду у повному складі чи його підрозділів), які суперечать один одному; 3) змішана модель — колегії створюються, але лише як допоміжні органи. Повноваження щодо розгляду і вирішення справ, віднесених до компетенції конституційного суду, останній здійснює у повному складі. Такий спосіб організації діяльності органу конституційної юрисдикції закріплений в українському законодавстві [5].

Застосування методології, характерної для адміністративного права щодо управлінських категорій у діяльності Конституційного Суду України, ґрунтується на доктринально обґрунтованих підходах вчених-адміністративістів. Цікаві результати узагальнення наукових здобутків щодо сутності категорії «державне управління» здійснює Т. Є. Кагановська. Висновки вченої повною мірою можуть бути покладені в основу визначення сутності державно-управлінської діяльності у межах Конституційного Суду України та її функцій, серед яких є функція організації діяльності Суду. Зокрема, можна вказати на думку Конрада Хессе, яку наводить Т. Є. Кагановська, про адміністративне управління як діяльність щодо виконання конкретних, переважно — технічних завдань та вирішення організаційних проблем. Є також думка М. Данилькевича про державне управління як про управління державними справами, що здійснюється усіма органами держави і в усіх гілках влади. Узагальнюючи наукові думки вчених, Т. Є. Кагановська формулює висновок про широке визначення державного управління, яке повинно супроводжуватись дослідженнями трьох віднос-

но самостійних тем: а) державне управління у сфері виконавчої влади; б) державне управління у сфері законодавчої влади; в) державне управління у сфері реалізації судової влади. Такий підхід не протирічить підходу відомого російського вченого-адміністративіста Д. Бахраха, який відзначає розмежування адміністративної діяльності відповідно до закону поділу праці на більш прості, спеціальні види організаційної діяльності, та вказує, що до числа загальних функцій належить робота з кадрами, яка серед трьох груп загальних функцій віднесена до функції забезпечення системи. Можливість розглядати державну службу не лише з позицій служби в органах виконавчої влади, заснована на думці Ю. Старилова. Вчений підкреслював, що державна служба в державному апараті є одним з основних видів діяльності з формування і правового регулювання всіх аспектів роботи державних службовців, що займають конкретні державні посади в цьому апараті й реалізують функції державних органів з метою забезпечення ефективності державної діяльності. Т. Є. Кагановська вказує про наявність організаційної структури кадрового забезпечення — упорядковану сукупність ланцюгів управління організацією, які володіють необхідною матеріально-технічною базою, виконують специфічні адміністративні функції та знаходяться у певному взаємному зв'язку і підпорядкуванні [6, с. 22–37].

Наведені вище здобутки вітчизняної науки адміністративного права складають методологічне підґрунтя визнання існування управлінських відносин і усередині діяльності Конституційного Суду України. Управління (державне — на думку вітчизняних вчених, адміністративне — на думку К. Хессе) є діяльністю, у процесі здійснення якої вирішуються питання організаційного, забезпечувального характеру. Управління, що здійснюється у межах діяльності Конституційного Суду України, стосується управління судовими справами як одного з напрямків (видів) управління державними справами — державного управління. Адміністративна (управлінська) діяльність здійснюється конкретними суб'єктами у межах організаційної системи Конституційного Суду України і є розгалуженою за видами, відповідними функціям управління. Серед таких функцій є функція кадрового забезпечення, організаційною формою реалізації якої є певні організаційні структури усередині Конституційного Суду України. Такими виступають: відділ кадрів, Служба забезпечення діяльності Голови Конституційного Суду України, Служби забезпечення діяльності суддів Конституційного Суду України.

Відповідно Закону України «Про Конституційний Суд України», до функцій управління діяльністю Конституційного Суду України можна віднести, крім кадрового забезпечення, функцію організації діяльності, діловодство, фінансове забезпечення, науково-експертне забезпечення, інформаційно-довідкове забезпечення, архівна справа, бібліотека. Специфікою забезпечувальної діяльності Конституційного Суду України є колегіальний характер прийняття рішень. Відповідно до § 71 Регламенту Конституційного Суду України, затвердженого Рішенням Конституційного Суду України від 14 жовтня 2008 року, організаційні, фінансові, кадрові та інші питання вирішуються на засіданнях Конституційного Суду України. Рішення з поточних питань приймаються більшістю

голосів від кількості присутніх на засіданні суддів Конституційного Суду України. Засідання є повноважним, якщо в його роботі бере участь не менше ніж одинадцять суддів Конституційного Суду України.

Звернення до теорії адміністративного права дозволяє вказати про класифікацію функцій державного управління на загальні, спеціальні і допоміжні. Загальними є функції, які притаманні всій системі державного управління в цілому та її окремим ланкам, спеціальні — впливають на окремі сфери соціальної діяльності, характеризують конкретного суб'єкта або об'єкта державного управління, допоміжні функції обслуговують процеси реалізації загальних і спеціальних функцій. Загальними функціями названі: прогнозування, планування, організації, регулювання, координації, обліку, контролю. Допоміжними функціями названі кадрова, матеріально-технічна, фінансова, діловодства тощо [7, с. 130–133]

Порівняння функцій, визначених вченими-адміністративістами, та функцій, що випливають із приписів Закону України «Про Конституційний Суд України», Регламенту Конституційного Суду України, дозволяє зазначити про те, що функція організації (хоча вона у законодавстві називається організаційним забезпеченням) виступає як загальна функція управління у сфері діяльності Конституційного Суду України.

Так, в теорії адміністративного права сутність цієї функції визначена як діяльність, пов'язана із створенням державного управління на основі встановлених принципів і підходів, визначенням структури керуючої і керованої систем у державному управлінні. Особливістю функції організації щодо інших самостійних функцій є те, що ця функція єдина, яка забезпечує взаємозв'язок і ефективність усіх інших функцій управління. Організація означає також реорганізацію та ліквідацію органів управління [7, с. 131]. Виходячи з доктринально визначеної сутності функції організації, до такої можна віднести діяльність щодо: створення постійних комісій Конституційного Суду України, призначення Голів постійних комісій, утворення Науково-консультативної ради при Конституційному Суді України, утворення на своїх пленарних засіданнях тимчасових комісій для додаткового дослідження питань, пов'язаних з конституційним провадженням у справі, за участю фахівців у відповідних галузях, визначення режиму роботи працівників Секретаріату Конституційного Суду України, визначення структури Секретаріату Конституційного Суду тощо. Зокрема, Положенням про Секретаріат Конституційного Суду України визначено наступну його структуру: Служба документального забезпечення; Управління правової експертизи; Прес-служба Конституційного Суду України; Відділ зовнішніх зв'язків; Відділ кадрів; Відділ забезпечення засідань Колегій суддів та Конституційного Суду України; Відділ бухгалтерського обліку та звітності; Перший сектор; Бібліотека Конституційного Суду України; Архів Конституційного Суду України; Редакційний відділ; Господарське управління. Провідним підрозділом Секретаріату є управління правової експертизи, до складу якого входять відділ попереднього вивчення конституційних подань і звернень, відділ правової експертизи конституційних подань і звернень, відділ

науково-порівняльних досліджень правових систем, відділ обліку та систематизації законодавства [5].

Ще однією загальною функцією управління у сфері діяльності Конституційного Суду України доцільно визначити функцію планування. В теорії адміністративного права функція планування визначена як така, що полягає у встановленні мети розвитку системи управління (окремих її складових) на майбутній період, напрямків, завдань, найбільш ефективних методів і засобів їх реалізації, строків виконання визначених цілей, ресурсів, необхідних для їх досягнення, кількісних і якісних показників розвитку тих чи інших процесів у системі державного управління [7, с. 131]. До функції планування у сфері діяльності Конституційного Суду України доцільно віднести: затвердження орієнтовного графіку розгляду справ на квартал, визначення днів тижня, в які проводяться засідання колегій суддів, засідання, пленарні засідання Конституційного Суду України, затвердження графіку відпусток суддів, плану їх відряджень, включаючи закордонні, визначення суддів Конституційного Суду України для участі в конференціях, симпозиумах.

Функція координації в діяльності Конституційного Суду України як загальна функція управління полягає у впорядкуванні діяльності певних елементів структури системи Конституційного Суду України. Завдяки координації встановлюється взаємодія між різними елементами системи, усередині системи, забезпечується узгодженість і єдність усіх стадій процесу управління у сфері діяльності Конституційного Суду України. Так, функція координації реалізується при скликанні Головою Конституційного Суду України засідання Суду з питання про припинення повноважень або звільнення з посади судді Конституційного Суду України, застосування головуючим на пленарному засіданні Конституційного Суду України заходів для забезпечення встановленого порядку розгляду справи, його повноти та всебічності, фіксації перебігу засідання, усунення з розгляду всього того, що не стосується справи, скликання ініціативи Голови Конституційного Суду України, його заступників, колегиї суддів, постійних комісій або не менше трьох суддів Конституційного Суду України та інше.

Серед загальних функцій управління у сфері діяльності Конституційного Суду України доцільно виділити функцію контролю, яка реалізується, зокрема, шляхом здійснення спеціальних перевірок відповідності вимогам антикорупційного законодавства. Статтею 16 Закону України «Про Конституційний Суд України» встановлено, що стосовно осіб, які претендують на зайняття посади судді Конституційного Суду України, за їх письмовою згодою проводиться спеціальна перевірка в порядку, встановленому Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції». Особи, які претендують на зайняття посади судді Конституційного Суду України, до призначення на відповідну посаду подають до органу, який здійснює призначення, декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за формою і в порядку, що встановлені Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції». Судді Конституційного Суду України зобов'язані подавати щороку до 1 квітня за

місцем роботи декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою і в порядку, що встановлені Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції».

Проведений аналіз довів доцільність розгляду питання про державне (адміністративне) управління у сфері діяльності Конституційного Суду України, яке здійснюється за допомогою загальних і допоміжних функцій. До загальних функцій віднесено: організацію, планування, координацію, контроль. Допоміжними визначено кадрове, матеріально-технічне, фінансове забезпечення, діловодство та інші.

Література

1. Конституційний Суд України: Закон України від 16.10.1996 р. № 422/96-ВР // Відомості Верховної Ради України, 1996, № 49, ст. 272.
2. Про затвердження нової редакції Регламенту Конституційного Суду України: Рішення Конституційного Суду України від 14.10.2008 № 34-р/2008// Офіційний вісник України, 2010, № 11 (26.02.2010), ст. 554.
3. Дубровський В. Організаційна структура секретаріату Конституційного Суду України // Вісник Конституційного Суду України. — 2000. — № 2. — С. 66–69.
4. Кампо Володимир. Наукове забезпечення юрисдикційної діяльності Конституційного Суду України/В. Кампо// Журнал ВІСН: Електронний ресурс: Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2694/>
5. Організація діяльності Конституційного Суду України/ Конституційна юстиція: підручник: Електронний ресурс: Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/5904/93/>
6. Кагановська Т. Є. Адміністративно-правові засади кадрового забезпечення державного управління в Україні: дис. ... к. ю. н. 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право/ Кагановська Тетяна Євгенівна/ Інститут держави і права ім. В. М. Коцького НАН України. — К., 2012. — 424 с.
7. Адміністративне право [Текст] : підручник / за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. — Х. : Право, 2010. — 624 с.

Анотація

Чернушенко Д. А. Місце кадрового забезпечення у системі видів діяльності, що пов'язана із забезпеченням функціонування Конституційного Суду України. — Стаття.

Стаття присвячена визначенню місця кадрового забезпечення у системі видів діяльності, пов'язаної із забезпеченням функціонування Конституційного Суду України. Обґрунтовано доцільність застосування категорії «державне (адміністративне) управління» для визначення відносин щодо упорядкування діяльності усередині системи Конституційного Суду України. Доведено, що функції управління у сфері діяльності Конституційного Суду України поділяються на загальні і допоміжні. Загальними функціями названі: організація, планування, координація, контроль. Допоміжними названі кадрове забезпечення та інші види забезпечувальної діяльності (матеріально-технічне, фінансове, діловодство, архівна справа, бібліотека тощо).

Ключові слова: кадрове забезпечення, Конституційний Суд України, державне (адміністративне) управління, загальні функції, допоміжні функції.

Аннотация

Чернушенко Д. А. Место кадрового обеспечения в системе видов деятельности, связанной с обеспечением функционирования Конституционного Суда Украины. — Статья.

Статья посвящена определению места кадрового обеспечения в системе видов деятельности, связанной с обеспечением функционирования Конституционного Суда Украины. Обоснована целесообразность применения категории «государственное (административное) управление» для

определения отношений по упорядочению деятельности внутри системы Конституционного Суда Украины. Доказано, что функции управления в сфере деятельности Конституционного Суда Украины разделяются на общие и вспомогательные. Общие функции: организация, планирование, координация, контроль. Вспомогательные функции: кадровое обеспечение и иные виды обеспечивающей деятельности (материально-техническое, финансовое, делопроизводство, архивное дело, библиотека и так далее).

Ключевые слова: кадровое обеспечение, Конституционный Суд Украины, государственное (административное) управление, общие функции, вспомогательные функции.

Summary

Chernushenko D. A. Cadre providing place in system of kinds of activity connected with Constitutional Court of Ukraine activity providing. — Article.

The article is devoted to defining of cadre providing place in system of kinds of activity connected with Constitutional Court of Ukraine activity providing. Reasonability of using of category «state (administrative) management» for defining relationships related to streamlining of activity inside Constitutional Court of Ukraine system is grounded. There proved that management functions in sphere of Constitutional Court activity are divided on common and auxiliary. Common are: organization, planning, coordination, control. Auxiliary are: cadre providing and other providing activity (maintenance, finance, office work, archive, library etc).

Keywords: cadre providing, Constitutional Court of Ukraine, state (administrative) management, common functions, auxiliary functions.

УДК 347.963(477)001.73

В. Є. Загородній

РЕФОРМУВАННЯ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Правові традиції у сучасному вимірі характеризують два різні підходи до формування юридичних систем. Основу демократичних європейських правових моделей становить трикутник «суд — адвокатура — прокуратура», на помітній відстані від якого розміщуються поліцейські та інші служби підтримання правопорядку. У свою чергу, основу пострадянської моделі становить лінія майже рівновеликих правоохоронних органів, включно з прокуратурою. Природа прокуратури обумовлена основами організації правосуддя, якими передбачаються незалежний і неупереджений статус суду, змагальна процедура встановлення істини в суді та рівність сторін спору. Виходячи з цих постулатів, прокуратура є професійною організацією, що створюється для процесуального представлення публічних інтересів у суді на засадах процесуальної рівності та змагальності. У цьому розумінні прокуратура не є носієм судової влади. Вона й адвокатура становлять парну конструкцію інституцій, без яких неможливо на належному рівні забезпечити правосуддя в нинішньому ускладненому юридичному житті. Таким чином, прокуратура, як і адвокатура, є органом системи правосуддя, обов'язковим елементом забезпечення якісного вирішення правових спорів у суспільстві.